ISSN 2654-2366

Archive

Open Access Scientific Journal

ISSN 2654-2366

Volume 7 – 2011 Offprint

Volume No: Archive Volume 7, 2011
Editor: K. Kalogeropoulos
Date: May 05, 2011

Παραπομπή ως: Βερόνα, Ο. (2011). Μορφολογία της αγροτικής αλβανικής κατοικίας, *Archive*, 7, 32-40. DOI 10.5281/zenodo.4549432

Μορφολογία της αγροτικής αλβανικής κατοικίας

Λέξεις κλειδιά: *αγροτική αλβανική κατοικία*, *λιθοδομή*, *οντάς της φωτιάς*, *οντάς των ξένων*, *οχυρωμένη κατοικία*

Ορνέλα Βερόνα, Αρχιτέκτων:

Abstract
Every product of modern science and technology is based on knowledge acquired in the past and forms the basis for the production of new sophisticated methods in the future. And so in an attempt by the two notable Albanian architects Emin Rita, Pirro Thomo, to understand the morphological system of the Albanian residence, we find that its evolution is closely related to the historical and social reality of the time.

Κάθε προϊόν της σύγχρονης επιστήμης και τεχνολογίας στηρίζεται σε γνώσεις που έχουν αποκτηθεί στο παρελθόν και αποτελούν την βάση για την παραγωγή νέων εξελιγμένων μεθόδων στο μέλλον. Και έτσι στην προσπάθεια των δύο αξιόλογων αρχιτεκτόνων της Αλβανίας Emin Rita, Pirro Thomo, να κατανοήσουν το μορφολογικό σύστημα της αλβανικής κατοικίας, διαπιστώνουμε πως η εξέλιξή της συνδέεται στενά με την ιστορική και κοινωνική πραγματικότητα της εποχής.

Η επίδραση που ασκούν οι κοινωνικοί και ιστορικοί παράγοντες στον χαρακτήρα και τη μορφολογία της αλβανικής κατοικίας εκφράζεται και με τη διαίρεση της αλβανικής κληρονομιάς σε δυο ευρύτερες κατηγορίες: α) την αγροτική και β) την αστική. Μέσα στα πλαίσια αυτής της ανάλυσης θα μελετηθούν οι αγροτικές κατοικίες του 189.

Αγροτικές Κατοικίες (18ος – 20ος αι.)
Παρά την μεγάλη εξέλιξη που σημείωσε η αγροτική κατοικία μέχρι το 18ο αιώνα, οι συνθήκες δεν υπήρξαν παντού ευνοϊκές για τη διάδοση και τη γενίκευση της χρήσης της σε όλη τη χώρα. Διάφοροι παράγοντες, όπως η μορφολογία του εδάφους, η ποικιλία των δομικών υλικών και η δραστηριότητα των διαφόρων ομάδων μαστόρων, δεν επέτρεψαν μια ενιαία εξάπλωση των πολιτιστικών παραδόσεων.

Έτσι εξηγείται και η πληθώρα των αρχιτεκτονικών μορφών και λύσεων που δόθηκαν σε μία τόσο μικρή χώρα, όπως η Αλβανία. Αν επιχειρούσαμε μια ταξινόμηση, βασισμένοι στη δομή των όγκων θα διακρίναμε έξι τυπολογικές κατηγορίες, που αναφέρονται σε περιοχές όπου επικρατούν οι ίδιες διαδικασίες τυπολογικής εξέλιξης. Οι τυπολογικές αυτές κατηγορίες δεν είναι άσχετες μεταξύ τους, απεναντίας συγχέονται.

Η Πρώτη Τυπολογική Κατηγορία

Αρστ – Πούκε. Αυλή κατοικίας.

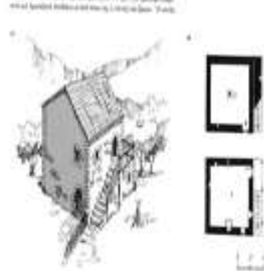
Την πρώτη τυπολογική κατηγορία την εντοπίζουμε στις βορειοδυτικές περιοχές της Αλβανίας. Η κατοικία αυτής της τυπολογικής κατηγορίας είναι κατά κανόνα απλή, με περιορισμένο αριθμό δωματίων με ταυτόσημες λειτουργίες.

Τη συνθέτουν απλοί όγκοι με διάταξη κατά την οριζόντια ή την κατακόρυφη έννοια. Ξεχωριστές πόρτες , που ανοίγουν απευθείας στην αυλή οδηγούν σε κάθε δωμάτιο. Οι κατοικίες με ανισοσταθμία είναι περισσότερο εξελιγμένες.

Παταλέι –Λέζε. Κατοικία με διώροφο τμήμα.
Αξονομετρικό (πηγή: F. Zarshati).

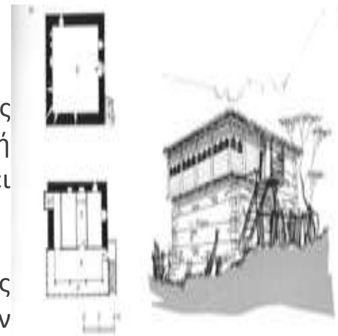
Στην πρόσοψη διακρίνεται μια ημιϋπόγεια αποθήκη και από πάνω της, ο «οντάς των ξένων». Ο «οντάς της φωτιάς» με ιδιαίτερη είσοδο, είναι διατεταγμένος προς το ψηλότερο σημείο της κλίσης. Ακόμη και σε αυτό τον τύπο κατοικίας η προσπέλαση των χώρων γίνεται εξωτερικά, με χωριστές εισόδους. Μια άλλη διαδεδομένη παραλλαγή είναι η διώροφη κατοικία, όπου συνήθως κάθε όροφος είναι μονόχωρος και στο υπόγειο υπάρχει ο στάβλος, ενώ στον πρώτο όροφο βρίσκεται η κατοικία.

Ντένταϊ – Σκόδρα. Διώροφη, μονόχωρη ανά όροφο κατοικία. Αξονομετρικό (πηγή: P.Thomo).

Η τριώροφη κατοικία, αν και λιγότερο διαδεδομένη, είναι τελειότερη. Η συνθετική απλότητα είναι αισθητή και στο εξωτερικό. Διακρίνουμε μιαν απλή διάταξη των όγκων, με λίγα παράθυρα στην πρόσοψη και φειδωλή χρήση διακοσμητικών στοιχείων. Ως υλικό χρησιμοποιείται κυρίως η πέτρα με ασβεστοκονίαμα. Οι στέγες γενικά απλές, δίρριχτες.

Η Δεύτερη Τυπολογική Κατηγορία

Κοστούρ – Κούξι.
Κατόψεις (πηγή: P. Thomo).

Τη δεύτερη τυπολογική κατηγορία την εντοπίζουμε στις βορειοανατολικές περιοχές της χώρας. Στα βόρεια, η περιοχή αυτή είναι ορεινή, ενώ στα νοτιοανατολικά χαμηλώνει, για να σχηματίσει ένα ανοιχτό οροπέδιο.

Το διώροφο σπίτι αποτελούσε ένα σταθερό τύπο κατοικίας στις χαμηλότερες ζώνες. Περιλάμβανε το στάβλο στο ισόγειο και τον «οντά των ξένων», με ένα μεγάλο προθάλαμο, στον πρώτο όροφο.

Σιόσιαϊ- Τροπόγια. Χαρακτηριστική οχυρωμένη κατοικία ΒΑ Αλβανία. (πηγή : P. Thomo)

Οι υπόλοιποι χώροι, δηλαδή ο «οντάς της φωτιάς», καθώς και τα υπνοδωμάτια, απλής κατασκευής, συνήθως ξύλινα, διαμορφώνονται γύρω από την αυλή στο επίπεδο του ισογείου. Στις πρώτες φάσεις ο επάνω όροφος ήταν κατασκευασμένος από ξύλο, ενώ αργότερα, μόνο ένα τμήμα του ήταν ξύλινο.

Οι τριώροφες κατοικίες, περισσότερο διαδεδομένες στις ορεινές περιφέρειες , αποτελούν τα τελειότερα δείγματα κατοικίας από άποψη σύνθεσης. Στην παραλλαγή αυτή, ο στάβλος καταλαμβάνει το ισόγειο, ο «οντάς της φωτιάς» και τα υπνοδωμάτια τον πρώτο όροφο και ο «οντάς των ξένων» τον τελευταίο.

Η αμυντική οργάνωση επιτυγχάνεται με το κατάλληλο τρόπο κατασκευής της κατοικίας. Στην εξωτερική όψη, τα ξύλινα στοιχεία τείνουν να εκλείψουν, ενώ τα παράθυρα περιορίζονται σε αριθμό και σε διαστάσεις. Η κατοικία χτίζεται εξολοκλήρου με λιθοδομή.

Η Τρίτη Τυπολογική Κατηγορία

Ορένγιε – Λιμπράζντ.
Διώροφη, δίχωρη ανά όροφο
κατοικία. (πηγή : Α. Muka).

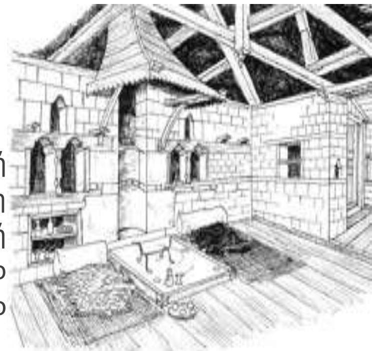

Την τρίτη τυπολογική κατηγορία την εντοπίζουμε στις περιοχές του κεντρικού ορεινού όγκου της βόρειας Αλβανίας. Αποτελεί μιαν από τις ευρύτερες τυπολογικές ζώνες και περικλείει πολλές και ποικίλες περιοχές.

Η τυπολογική ανάπτυξη της κατοικίας στη ζώνη αυτή είχε υποστεί μιαν αισθητή ενοποίηση. Η χαρακτηριστικότερη διάταξη ήταν εκείνη του μονόχωρου, με απλούστερη παραλλαγή τη διώροφη κατοικία, όπου το ισόγειο προοριζόταν για στάβλος και ο πρώτος όροφος για χώρος κατοικίας πολλαπλής χρήσης.

Για την απόκτηση περισσότερων χώρων διαιρούσαν τη μεγάλη επιφάνεια του ορόφου σε δυο τμήματα, με διαφορετικές λειτουργίες το καθένα ή έχτιζαν παραπλεύρως της κατοικίας έναν ισόγειο χώρο που ανταποκρινόταν σε ορισμένες λειτουργίες της. Για να αυξήσουν τον αριθμό των δωματίων, πρόσθεταν δίπλα στην κατοικία δύο απλούς συνεχόμενους μονόχωρους πυρήνες.

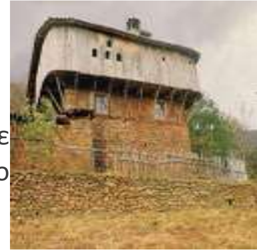
Σμιλ – Ελμπασάν.
Εσωτερικό του «οντά των ξένων»,
(πηγή: Α. Muka).

Η κατοικία αυτή ακολούθησε μιαν άλλη πορεία στην ανάπτυξή της, την επέκταση καθΆ ύψος, σχηματίζοντας μια μονόχωρη τριώροφη κατοικία. Έτσι καθιερώθηκε και η λειτουργική διαφοροποίηση κάθε ορόφου: το ισόγειο καταλάμβανε ο στάβλος, τον πρώτο όροφο ο «οντάς της φωτιάς» και το δεύτερο ο «οντάς των ξένων».

Η επικοινωνία μεταξύ των ορόφων γινόταν είτε με εξωτερική είτε με εσωτερική σκάλα. Η επέκταση της κατοικήσιμης επιφάνειας με τη διαμόρφωση περιπτέρων (κιόσκια) χρησιμοποιούμενων ως χώρων διημέρευσης, χαρακτήριζαν την εσωτερική διαρρύθμιση του άνω ορόφου.

Ντούσε – Πεσκοπή.
Το κιόσκι περικλείεται μέσα σε ξύλινη στοά
στις τρεις όψεις του άνω ορόφου.

Εξωτερικά, άλλοτε εμφανίζονταν με έναν εξώστη σε κάθε πλευρά άλλοτε ενσωματώνονταν σε ένα κλειστό ξύλινο χαγιάτι, που περιέβαλλε τις δύο από τις τρεις πλευρές του άνω ορόφου.

Η Τέταρτη Τυπολογική Κατηγορία
Εντοπίζεται στα παράκτια βαθύπεδα της κεντρικής Αλβανίας. Περικλείει ένα σύνολο πεδινών ή ημι-ορεινών περιοχών, όπου το κλίμα ευνοεί της καλλιέργειες. Ο πιο διαδεδομένος τύπος κατοικίας ήταν του ισογείου κτίσματος με ανοιχτό χαγιάτι σε όλο το μήκος της πρόσοψης, ενώ η διώροφη κατοικία, επίσης αρκετά συνηθισμένη, διέθετε ανοιχτό χαγιάτι σε κάθε επίπεδο. Το ήπιο κλίμα και το είδος των καλλιεργειών ευνόησε την προτίμηση για κατοικίες του τύπου αυτού.

Η Πέμπτη Τυπολογική Κατηγορία
Εντοπίζεται στις νοτιοδυτικές και μεσημβρινές περιοχές. Η περιοχή αυτή εμφανίζεται γενικά ορεινή, με ψηλά οροπέδια και κοιλάδες. Για να επωφεληθούν από τις ευνοϊκές συνθήκες, έχτιζαν τους οικισμούς πάνω στις βουνοπλαγιές, στα οροπέδια και στις ράχες των λόφων.

Γκολέμι – Αργυρόκαστρο .
Κατοικία με διώροφο τμήμα .
(πηγή : E. Riza).

Η απλούστερη και πιο σπάνια κατοικία της ζώνης αυτής είναι του απλού μονόχωρου ισογείου ή του δίχωρου, με ξεχωριστή είσοδο στο κάθε δωμάτιο. Το προστώο που προστατεύει την είσοδο των χώρων είναι χαρακτηριστικό στοιχείο των κατοικιών της περιοχής.

Ο πιο διαδεδομένος τύπος κατοικίας είναι του τρίχωρου κτίσματος και εμφανίζει δυο παραλλαγές. Στην πρώτη, η κατοικία με διώροφο τμήμα, χτισμένη σε επικλινή επιφάνεια αποτελείται από μιαν αποθήκη στη χαμηλότερη στάθμη, τον υπερκείμενο «οντά των ξένων» και σε επαφή με αυτόν τον «οντά της φωτιάς».

Η δεύτερη παραλλαγή σε δυο επίπεδα, αποτελείται από την αποθήκη στο ισόγειο και από τον πρώτο όροφο που διαιρείται σε δυο χώρους με διαφοροποιημένες λειτουργίες.

Οι χώροι διαρρυθμίζονται ανάλογα με τη λειτουργία τους. Ο «οντάς της φωτιάς» έχει ελλιπή φωτισμό και λιτή διακόσμηση. Η εστία και συχνά, ο φούρνος είναι τα κυριότερα στοιχεία του. Στον «οντά των ξένων» η πρόσθια όψη αποχωρίζεται από τις υπόλοιπες και διαθέτει τζάκι με εσοχές και παράθυρα σε κάθε πλευρά της. Κύρια χαρακτηριστικά της κατοικίας αυτής της περιοχής είναι: α) η συχνή ομοιομορφία των χώρων και της διαρρύθμισης, β) η ευρεία τοπική και χρονική χρήση της, γ) η σχετικά απλή ανάπτυξη της βασικής διάταξης, δ) η λιτή εξωτερική διαρρύθμιση, όπου κυριαρχεί ο πέτρινος όγκος, με ανύπαρκτα σχεδόν αρχιτεκτονικά και διακοσμητικά στοιχεία.

Η Έκτη Τυπολογική Κατηγορία

.

Σινίτσα, Κορυτσά, πυκνοκτισμένο ορεινό χωριό

Εντοπίζεται στις περιοχές της νοτιοανατολικής Αλβανίας. Η καλή οικονομική κατάσταση και η ύπαρξη πόλεων σε πλήρη άνθηση δημιούργησαν τις κατάλληλες συνθήκες για τη μεγαλύτερη ανάπτυξη της ζώνης αυτής, σε σχέση με τις υπόλοιπες. Τα χωριά εμφανίζονται συνήθως πυκνοδομημένα.

Η ταχύρυθμη ανάπτυξη της ζώνης αυτής προς τα τέλη της περιόδου που εξετάζουμε, συνοδεύτηκε και από αξιόλογες μεταβολές στην κατοικία.

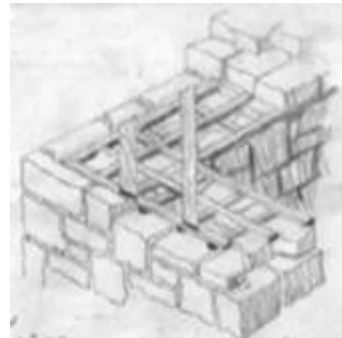
Τα δείγματα μαρτυρούν ότι και εδώ όπως και στις υπόλοιπες περιοχές, υπήρχαν απλοποιημένες μορφές κατοικίας. Οι πιο αντιπροσωπευτικές και διαδεδομένες της ζώνης είναι διώροφες δίχωρες. Διέφεραν ως προς το μέγεθος των δωματίων, που ήταν ορθογώνια, εντεταγμένα σε τεθλασμένο περίγραμμα. Στους χώρους του ισογείου υπήρχε ο στάβλος ή οι αποθήκες, ενώ στο πρώτο όροφο ο «οντάς της φωτιάς» και ο «οντάς των ξένων».

Η ασύμμετρη κάτοψη προσφέρει τη δυνατότητα διαφοροποίησης των όγκων και τη διαρρύθμιση τους ανάλογα με τη λειτουργία κάθε χώρου.

Οικοδομική Ανάλυση της Αγροτικής Κατοικίας

Τα κυριότερα υλικά που χρησιμοποιούσαν στις κατοικίες αυτές ήταν η πέτρα και το ξύλο. Από πέτρα χτίζονταν οι εξωτερικοί τοίχοι και η κάλυψη της στέγης. Το ξύλο επίσης έχει ξεχωριστή θέση στην κατοικία, αφού χρησιμοποιείται εξολοκλήρου στο εσωτερικό της. Ας δούμε αναλυτικά τα μέρη από τα οποία αποτελείται η αγροτική κατοικία.

– ΤΟΙΧΟΙ

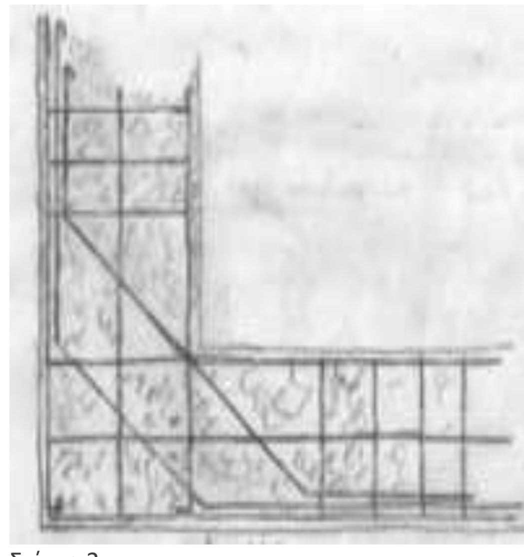
Οι τοίχοι της αγροτικής κατοικίας αποτελούνται, όπως είπαμε παραπάνω, από πέτρα. Μεταξύ των πετρών τοποθετείται λάσπη, η οποία αποτελείται από αργιλικό άμμο και νερό. Το πάχος των εξωτερικών τοίχων είναι μεταξύ 0,60 μ (μονοκατοικίες) και 0,80 μ (διώροφες κατοικίες). Οι γωνίες των τοίχων, η πατούρα στις πόρτες και στα παράθυρα, χτίζονταν από λαξευμένη πέτρα .Για την περίδεση των τοίχων από πέτρα εκτός της λάσπης, οι χτίστες (μάστορες) χρησιμοποιούσαν ξυλοδεσιές. Οι ξυλοδεσιές αποτελούνται από 2 έως 3 ξύλα κατά μήκος του τοίχου, ανάλογα με το πάχος του τοίχου. Οι διαστάσεις των ξύλων διαφέρουν από

8 x 3 cm μέχρι 15 x 5 cm. Οι κατά μήκος ξυλοδοκοί συνδέονται μεταξύ τους με εγκάρσιους, κάθετους στους τοίχους, ξυλοδοκούς διαστάσεων 3 x 5 cm, τοποθετημένα κάθε 50 – 70 cm.

Για να προστατευτεί η ξυλοδεσιά από την υγρασία, το τελευταίο κατά μήκος ξύλο το τοποθετούν μέσα στο τοίχο 8 – 12 cm από την εξωτερική μεριά του τοίχου. Αυτό το ξύλο στον όροφο τοποθετείται στην ίδια περασιά με τον τοίχο γιατί προστατεύεται από το γείσο.Οι ξυλοδεσιές συγκρατούν όλους τους τοίχους, διακόπτονται μόνο στα σημεία όπου βρίσκονται οι πόρτες και το τζάκι. Στα παράθυρα η ξυλοδεσιές, σε κάποιες περιπτώσεις δε διακόπτονται (σκίτσο 1).Στις γωνίες οι ξυλοδοκοί δένονται μεταξύ τους με ξύλα που τοποθετούνται διαγωνίως. Η τεχνική αυτή μοιάζει με τη σημερινή τοποθέτηση των αντισεισμικών σιδερών από μπετόν αρμέ που χρησιμοποιούνται στο ύψος του κάθε ορόφου (σκίτσο 2).

Σκίτσο 1

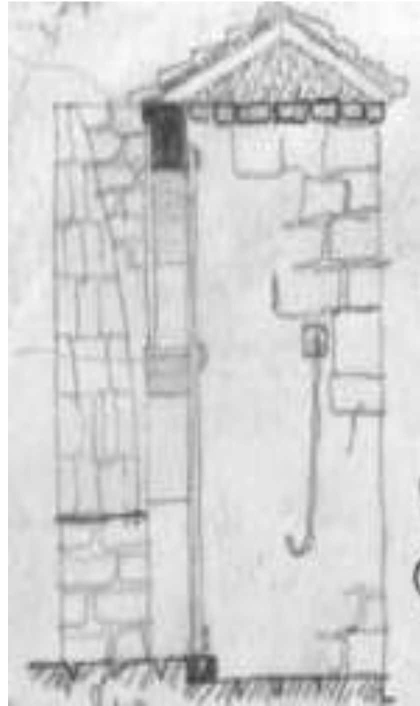
Σκίτσο 2

Τον εξωτερικό σοβά τον εντοπίζουμε κυρίως στον πρώτο όροφο, όπου οι τοίχοι από πέτρα είναι πολύ λεπτότεροι από τους κάτω ή είναι πιο λεπτοί λόγω υλικών, ξυλόπηκτοι τοίχοι (τσατμαδότοιχοι), δηλαδή τοίχοι από ξύλινο σκελετό και γέμισμα από πέτρα. Για να προστατέψει τους τοίχους από την εισχώρηση της υγρασίας που προέρχεται από τις βροχές, ο παραδοσιακός μάστορας έχει χρησιμοποιήσει ένα είδος εξωτερικού σοβά πολύ οικονομικό, όπου δεν επηρεάζεται από την υγρασία. Στο τοίχο έχει τοποθετηθεί το πρώτο χέρι σοβάς, λάσπη από άργιλο ανακατεμένο με άχυρα κομματιασμένα. Το πάχος αυτού του μίγματος φτάνει μέχρι 2 cm.

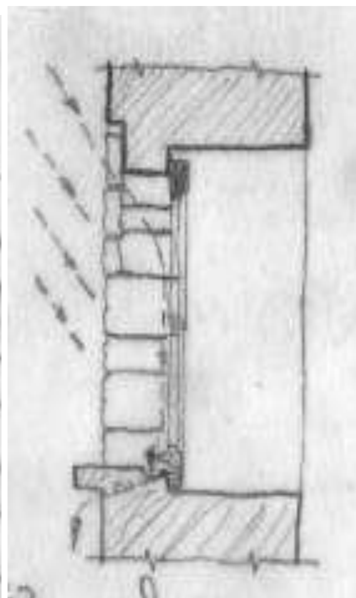
Αφήνεται να στεγνώσει καλά, (όταν οι ρηγματώσεις έχουν τελειώσει) ρίχνεται το δεύτερο χέρι με λάσπη όπου εμπεριέχει ασβέστιο και μαλλί κατσίκας. Αυτή η λάσπη στρώνεται σε πάχος 5 mm, μετά λειαίνεται για 3 – 4 μέρες (βλ. σκίτσο, από τα δεξιά προς τα αριστερά: πέτρα, πρώτο χέρι σοβάς, δεύτερο χέρι σοβάς).Το νερό της βροχής πέφτοντας σε αυτή την επιφάνεια γλιστράει με μεγάλη ταχύτητα με αποτέλεσμα η εισχώρηση της υγρασίας να είναι πολύ μικρή. Έτσι καταφέρουν τη μακροχρόνια ζωή του σπιτιού και την προστασία του τοίχου από την υγρασία.

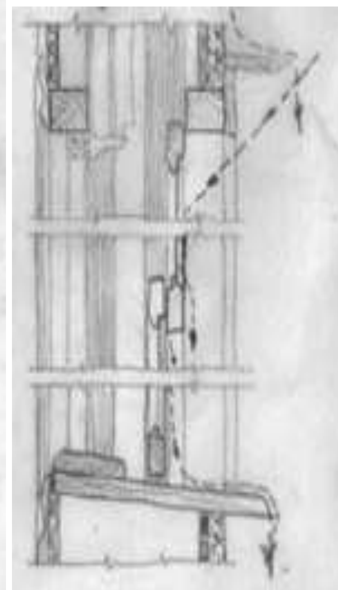
– ΠΟΡΤΕΣ

Όψη εξωτερικής πόρτας

Τομή της εξωτερικής πόρτας

Σκίτσο 1

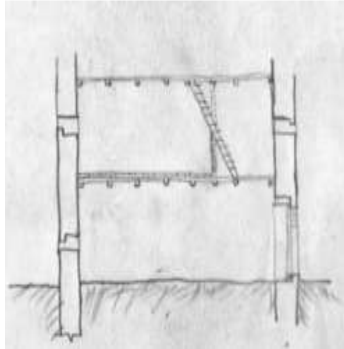

Τομή 1

Σκίτσο 2

Τα παλαιότερα παράθυρα αποτελούνταν εξ ολοκλήρου από ξύλο (σκίτσο 1), ενώ τα μεταγενέστερα από ξύλο και τζάμι. Ήταν δίφυλλα και το άνοιγμα γινόταν εσωτερικά. Για την προστασία των παραθύρων από το νερό της βροχής, ο παραδοσιακός μάστορας, στο πάνω

μέρος του παραθύρου είχε τοποθετήσει μια οριζόντια σανίδα, που είχε επίσης και διακοσμητικό χαρακτήρα. Το νερό της βροχής πέφτει στη οριζόντια αυτή σανίδα και αποτρέπει το νερό να περάσει στο τζάμι, στην περίπτωση που το νερό της βροχής πέφτει στο τζάμι, αυτό συμβαίνει όταν η βροχή είναι υπό κλίση, πέφτει στο κάτω μέρος του παραθύρου, στο νεροχύτη όπου έχει κλίση 8%, και φεύγει από εκεί (σκίτσο 2).

– ΠΑΤΩΜΑΤΑ

Ενδεικτικό σκίτσο πατώματος

Λόγω έλλειψης στοιχείων η αναφορά στα πατώματα είναι ενδεικτική. Τα πατώματα αποτελούνταν από καδρόνια, ξυλοδοκούς και σανίδες (βλ. σκίτσο). Δε γνωρίζουμε τις αποστάσεις τους και ούτε τον τρόπο σύνδεσης. Επίσης η επικοινωνία των ορόφων γινόταν με ξύλινες σκάλες, συνήθως εσωτερικές.

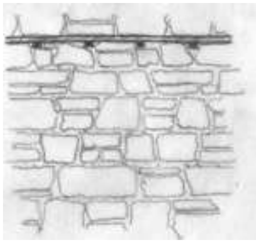
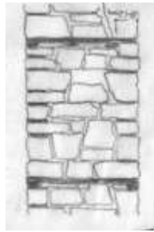
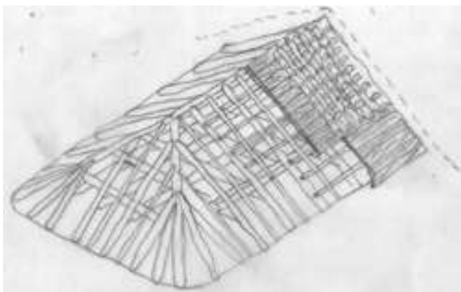
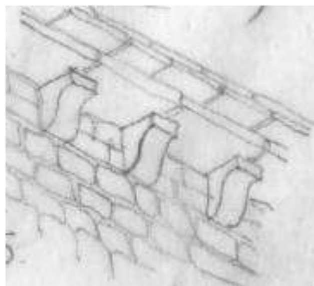
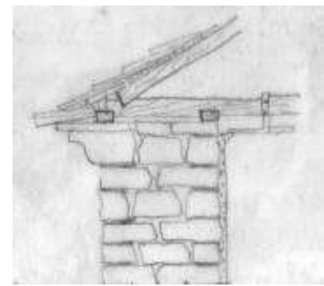
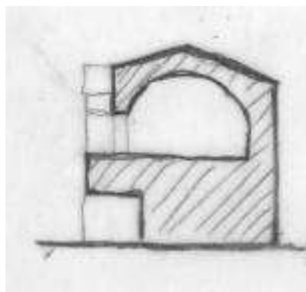
– ΣΤΕΓΗ

Η στέγη της κατοικίας είναι τετράρριχτη, σπανίως δίρριχτη . Όπως τα παράθυρα έτσι και η στέγη είναι εξολοκλήρου από ξύλο (σκίτσο 1). Οι δοκοί της στέγης στηρίζονται στο τοίχο και στα δοκάρια του ταβανιού (σκίτσο 3).

Στις γωνίες η στέγη είναι στρογγυλεμένη (βλ. σκίτσο 1 και σελίδα 6). Η κάλυψη των στεγών στα πρώτα σπίτια γινόταν με άχυρο, ενώ στις μεταγενέστερες στέγες με κεραμίδια. Επίσης και για της στέγες δε γνωρίζουμε διαστάσεις και τρόπο σύνδεσης. Τα σπίτια που χτίζονται σε κεκλιμένο έδαφος , στον πίσω τοίχο (αυτόν με τον μικρότερο ύψος), το γείσο χτίζεται από πέτρα, για την αύξηση της αντοχής της κατασκευής (σκίτσο 2 – 3).-

– ΦΟΥΡΝΟΙ

Ένα ακόμη ενδιαφέρον στοιχείο είναι οι φούρνοι. Χτίζονταν στην αυλή κάθε σπιτιού, κάτω από τις σκάλες, στις γωνίες των μαντρών και σπανίως στο εσωτερικό του σπιτιού. Σε αυτή την περίπτωση τοποθετούνται στους βοηθητικούς χώρους και στον οντά της φωτιάς.Οι φούρνοι κατασκευάζονταν από τοίχο με πέτρα, ενώ η εσωτερική επιφάνεια της εσοχής καλυπτόταν με θραύσματα κεραμιδιών, τα οποία συνδέονταν με ασβεστοκονίαμα. Αποτελούνταν από δυο μέρη, το επάνω όπου ψήνεται το φαγητό και το κάτω όπου ανάβεται η φωτιά.

		
Όψη τοίχου	Τομή τοίχου.	
		
Σκίτσο 1	Σκίτσο 2	Σκίτσο 3
		
Όψη φούρνου	Τομή φούρνου	Αξονομετρικό φούρνου

ARCHIVE ISSN 2654-2366 EBE/NLG